

nak. Üdítő volt megtapasztalni, hogy a téma mennyi kreatív megoldásra adott lehetőséget, és ezeket a kínáló lehetőségeket mennyi játékosan töltötték meg a játékosok. Egyediségében, szabadságában kiemelkedő előadás született, de talán éppen a téma közelsége miatt, nehezen engedte meg a személyes élmény kialakulását a tudományok világától távolabb lévő befogadó számára.

A Földes másik előadása, a nap végén sorra kerülő *Történet a hetedik* embert próbáló vállalkozás volt mind az alkotók, mind a nézők részéről. Morris Panych észak-amerikai drámaíró műve tulajdonképpen a hetedik emelet párkányán játszódik, dialógusai pedig az oda felmászó, illetve a szobákból kitekintő emberek beszélgetéseiből állnak. Szűcs Tamás rendező óriási energiákat ölt a díszlet realista megvalósításába, és elsőre valóban impozánsnak tűnt a nézőtérrel párhuzamosan felállított 8 méter széles korlátsor. Az előadás során azonban kiderült, hogy ez a térszerkezet nagyon lekorlátozza és azáltal megnehezíti a játékosok helyzetét, akiknek csak minimális akciók kivitelezésére volt lehetőségük, és minden energiájukat a szövegmondás által felkínált lehetőségek kihasználására kellett fordítaniuk. Nem meglepő, hogy emiatt a játék néhol statikussá vált, de ez nem a játékosok hiányossága volt, sőt! Nagyon ritkán látni ennyire egységes és tehetséges csapatot diákszínházi előadásban. Kiemelkedő karakteralakítások sora volt jellemző a produkcióra, a főhőst megformáló színjátész pedig nagyívű alakítással tette még emlékezetesebbé az előadást. Sajnos a csoport egy része kilép a középiskolai keretek közül, csak remélni tudom, hogy ennek a nagyszerű műhelynek, sikerül betölteni az utánuk maradt űrt.

Az idei regionális találkozó kiemelkedő élménye volt a Zrínyi Gimnázium www.gondolatabreszto.com előadása. A világ teremtésének és isteni működtetésének ábrázolására egy számítógépes játékprogram készítésének folyamatát felhasználó előadás a téma népszerű és máshol is látott megoldásai mellett a közösségi színház formáját felhasználva egyedi ötleteket is tartalmazott. Lukács Ákos előadásának középpontjában az egyéniség lázadása áll, a formalizált világból kitörni vágyó hős sorsát kísérelhetjük nyomon, melyet a 11. osztály gazdag színházi eszköztárral jelenít meg. Ez a forma egyéni alakításokra kevésbé ad lehetőséget, bár Puskás Balázs ebben a szerepben is lubickol. A kidolgozott ötletek nagyszerű megvalósítása mellett, az előadás kapcsán óhatatlanul felmerül a kérdés, tud-e ebben a témában újat mondani a produkció a nézőknek, s bár ezt illetően nálam is van kérdőjel, a közös gondolkodásnak és alkotásnak az ereje, lendülete és tehetsége minden ilyen jellegű hiányomért gazdagon kárpótolt.

Összességében idén is remekül szervezett, és kiváló hangulatú találkozón vehettünk részt, egyértelműen megtapasztalva, hogy az észak-magyarországi régióban pezsgő diákszínházi élet van, jól működő, olykor kísérletező műhelyekkel. Nagyon bízom benne, hogy jövőre még szélesebb bázissal fog megvalósulni a fesztivál.

A diákszínház országos fórumai

I. Országos Diákszínházi Fesztivál – zöld szekció

Miskolc, 2018. április 13-15.

Jászay Tamás

Néhány alapvetés az elejére, hogy ne kelljen később magyarázkodni. Bő évtizede, mióta zsűritagként újra és újra részt vehetek az Országos Diákszínházi Egyesület munkájában, nem találtam még választ arra az egyszerű kérdésre, hogy kell-e, szabad-e díjakat osztani a regionális és/vagy az országos találkozókra. Nem tudhatjuk, hogy egy arany minősítés viszálty szít vagy szárnyakat ad, hogy egy, a zsűri gondatlansága, fáradtsága, hozzá nem értése stb. (nem kívánt rész törlendő) miatt oda nem ítélt elismerés maradandó károkat okoz-e, hogy egy kiugró, nagy teljesítmény a megváltozott játékos körülmények miatt (új helyszín, nem működő technika, a játékosok eredeti állapotának felidézhetetlensége, hogy csak a leggyakoribbakat említek) a semmibe zuhan-e, és így tovább. Nincs nálam a bölcsek köve, de abban biztos vagyok, és akkor

ez most egy állásfoglalás lesz, hogy egy megalapozott szakmai vélemény által komoly munkáért odaítélt díj, akkor is, ha nem jár vele anyagi elismerés, igenis rengeteget jelenthet egy áldozatos pedagógusnak – iskolán kívül és belül egyaránt.

A verseny vs. szemle nézetének kitartó versengése közben minden évről jut kétszer annyi ellenérv, aztán valahogy mégsem változik semmi. Nem igaz, amit írok, mert igenis van változás: az idén életbe lépett új fesztiválszisztémát, a leginkább kiemelkedő és a leginkább ígéretes előadások szétválasztását és megmutatását például nagyon fontos lépésnek érzem. Gyerekbetegségei még vannak a dolognak, de ezek egyrészt mind orvosolhatók, másrészt úgysem érdeklik az olvasót, hagyjuk is őket. Ami viszont lényeges: az a tizenhét előadás, ami lehetőséget kapott,

hogy április közepén Miskolcon fellépjen, hűen reprezentálja mindazt, amit ma Magyarországon diákszínházasnak hívunk. A figyelmes olvasó érzékelheti ebben a mondatban az óvatos távolságtartást, és igen, a következőkben ki fog derülni, hogy némelyik előadással szemben volt vagy van bennem komoly ellenérzés. Vagy inkább értetlenség, kétely, kérdés. De akármilyen legyen az én vagy kiváló zsűritársaim (Prohászka Fanni színművész és Háy János író, költő) véleménye egy-egy témáról, alakításról, jelenetről, színházi vagy dramaturgiai megoldásról, egy dolgról nem feledkeztünk meg ez alatt a három nap alatt: a mi „zöld” szekciónkra jutó kilenc előadást a fesztivált megelőző hetekben szakértő kollégák az adott régió mezőnyében a legjobbnak találták. A következőkben minden örömem és nyűgöm ennek a mondatnak a fényében értelmezendő.

A kilenc előadást önkényesen négy csoportba osztottam: a külföldi (három előadás) és a magyar (két előadás) többé-kevésbé klasszikus szövegek mellett három előadás a népszerű etűdös építkezést választotta. És volt egy, ami nagyvonalúan írt felül minden létező skatulyát vagy kategóriát, erről szívesen majd a cikk végén.

Hogy a szervezők meg akarták-e tréfálni a közönséget és a zsűrit, nem tudhatom, de nyolc órán belül látni a Shakespeare Hamletje, Ibsen Peer Gyntje és Csehov több drámája nyomán készült előadásokat nem hétköznapi próbatételnek bizonyult.

A nyíregyházi 6-Lett avagy Done női *Hamletjéről* már írtam részletesen (lásd a nyíregyházi regionális találkozóról szóló beszámolót a 21. oldalon – *A szerk.*), most csupán annyit jegyeznek meg, hogy a megváltozott játsszói körülményekhez kiválóan alkalmazkodott Vona Éva rendezése. Második nézésre is megfelelő szilárdságának bizonyultak a dramaturgiai változtatások, értelmezettek a szereplők közötti viszonyrendszerben érvényesülő kisebb-nagyobb hangsúlyeltolódások. Komoly szerep jutott az igényes, sosem magamutogató humornak: észszerű és a szerzőhöz is közel álló belátás az apakereső tragédia súlyos pillanatait ezáltal oldani. És miközben a hat rátermett lányt nézem, ahogy magabiztosan uralják a keresztalakú kifutót, eszembe jut az is, amit már rengetegszer hallottam, tapasztaltam diákszínházi találkozón. A színjátás iránt érdeklődő sok lány és kevés fiú örök, megoldhatatlan dilemmájára célok, amit bizony meg lehet fejteni így is, egyetlen merész ötlettel (ami bónuszként ironikusan visszaül Shakespeare saját korának „férfias” színházára is). Ráadásul a játsszók itt nem férfiakat játszanak, hanem a karakterek közösen megtalált lényegét, nemtől, kortól függetlenül. És eközben végig tudatában vannak, és tudatosítják azt is, hogy mindaz, amit látunk, „csak” színház.

A győri Arrabona csapat Fekete Anikó rendezte *Pírjért* emlékeim szerint én jobban kedveltem, mint zsűritársaim. A *Peer Gynt* alapján nagy esztétikus felvázolt jelenetsor valójában reflexió, asszociációlánc Ibsen monumentális, színrevihetetlen könyvdramája nyomán. (És igen, jogos a felvetés: ha valaki nem ismeri előlrol hátulra a *Peer Gynt*t, simán eltévedhet a villódzó fények, a sokértelmű szimbólumok, a gyakori szerepcserék miatt.) Ha innen, vagyis céljai felől nézzük, az előadás teljesíti ígére-

tét: nem meséli el lineáris rendben *Peer*, *Ase*, *Dovre* papa és a többiek kalandjait, hanem az alkotók számára érdekes-értelmes részeket ragadja meg erős kézzel, és azok apropóján állít vagy kérdez. Áruklodó, hogy a *Peer Gynt* második felével, a föld körüli utazásokkal és a főhős enigmatikus találkozóival nemigen tudnak mit kezdeni a játsszók, itt csupán egy prózai felsorolásra futja (és bár ez a megoldás sem jó, valahol működőképesebb, mint a közházak oly gyakori tanácsalansága e felvonások kapcsán). Következtesen végigvitt a nemcsere: *Pír* lány, *Ase* az apja, és így tovább. A váltás nem izzadságszagú, hanem megokolt a játsszók személyisége, habitusa alapján. Ihletett képek, erős találatok követik egymást a színpadon, közülük is kedvencem a manólélet jelképező ügyes konstrukció, az egyszerre félelmetes és nevetséges malacálarc. Fekete Anikó rendezése tágas asszociációs mezőt nyit, amikor a szerelem megszületésétől az apa halálán át a fel-feltűnő sorsistennőkig markáns mozgásokkal, erős jelenlétekkel operál.

A Zuti Krisztián rendezte *Csordultig* megoldatlanságával, kisebb sutaságaival együtt is a találkozó egyik leginkább figyelemre méltó előadása volt. Tantermi Csehov-mix, nem akármilyen felállásban. Jó ideig érdeklődve, de sok mindent nem értve szemlélem a játsszókat, akikről csupán annyi derül ki, hogy egymást nagyon jól ismerő fiatalok, akik rég nem találkoztak, és akik között csupa ellentét, versengés, szeretet és szerelem teremt feszültséget néhány jelenet lezajlása alatt. Két tanterem között, meg a folyosón ingázva követjük a történeteket, már amennyire sikerül: attól tartok, az új helyszín számos kompromisszumra kényszerítette a rendezőt. Színészvezetésről gyakran beszélünk, de a nézővezetés intézménye sem elhanyagolható a színházban. A több helyszínen szimultán zajló előadások esetében a tapasztalt színházjáró jó eséllyel maga választja ki az igazán fontos jelenetet, itt viszont nem egyszer céltalanul kószáltunk a termék között. Apró szépségek, értékes pillanatok így is jutottak a kíváncsi vándoroknak, de ha valaki össze akart barkácsolni egy történetet a *Sirályból*, a *Platonovból* és az *Ivanovból* felcsipegetett epizódokból, nehéz dolga volt. (Azt meg az én Csehov-rajongó lelkem íratja le zárójelben, hogy az eredeti dialógok sokszor – sajnos – sokkal jobbak, mint maira átírt verziók.) Csúsztattam kicsit, mert az egy történet valójában nem is cél: generációs filingszínház ez, és annak elsőrangú, vagyis olyasmi, amiben nem kell ok-okozati összefüggéseket keresni, elég hagyni, hogy sodorjon a flow. A véletlen(nek tűnő) dramaturgia, a színpadon kívüli „élés” reprodukálása persze csapda: az ilyen típusú előadásokban az alkotónak túpontosan kell tudni, mikor mire mi következik, és ha ez megvan, akkor sikerül valóban egyedülálló atmoszférát teremteni.

Két magyar klasszikus mű is színre került a miskolci találkozóon. Petőfi *János vitéze* hálás alapanyag, a debreceni Adyák csapata Oláh Enikő, Kanyó Kata és Mechle Christian rendezésében egyetlen remek ötletre húzza fel az eposz részleges újramondását. A néptánc mint forma és eszköz jelenik meg, és ez garantálja a kifogyhatatlan energiákat a végig üres térben. Igen szellemes, ahogy a betyároktól a francia király udvarába érkezéséig folyton megjelenik, sőt helyzetteremtő erővé válik a tánc, a mozgás. Egyszerű, apró kellékek jelzik a szerepátvételeket, és

jó nézni, ahogy egy porosnak bélyegzett iskolai kötelező olvasmány a fiatalok kezei között életerővel telik meg és legjobb formáját mutatja. Szellemes, ötletes, működőképes produkció, egy komoly bajom mégis van vele. Az előadásnak ugyanis egyszerűen nincs vége – Iluska meghal, Jancsi mintha minket kérdezne szerelme elvesztéséről, majd sötét. Kár, érdemes lenne kimunkálni a gondolatot.

Korban közelebb áll hozzánk, összességében mégis jóval avíttabbnak érzem Hubay Miklós *A zsenik iskolája* című darabját. A győri Raktár csoport és Lakatos Dorina rendezése rengeteg eldöntetlenséggel és/vagy nem igazán jó döntéssel küszködik. A börtöncellában órahosszat monologizáló rabot alakító Szijjártó Gyula elképesztő one man show-t produkál, néma rabtársa és még némább fogvartatója (mint utóbb kiderült, kényszerű döntések hátráltatták, hogy a miskolci repríz teljes értékű legyen) asszisztál fárasztó szömenéséhez. Fárasztó, de a szerep értelme és célja szerint az, vagyis most a játszót dicsérem: a szabadságról, a nőkről, a rablétről levegővétel nélkül fecsegő ürgét a legszívesebben faképnél hagynám tíz perc után, de hát mi is rabok vagyunk. Hogy sorsát végül megérdemli-e, nem tudom eldönteni, én mindenesetre a szabadulás után nagyon megkönnyebbülök.

Ha nem kanonizált, illetve a kánonhoz közel álló (a Hubay-anyagot bár nem ismertem, de ide sorolom) materiából, úgy magukból dolgoznak a leggyakrabban a diákszínjátók. Kedvvel nézem ezeket a sokszor etűdökből álló, improvizációk nyomán születő előadásokat, amik legjobb esetben megmutatják, mire képes egy/a közösség. Ha ezeken belül lehetne alcsoportot megkülönböztetni, akkor a diákok által rendezett és játszott produkciónak kiemelném (bár – és elnézést, ha valakit kihagyok – emlékeim szerint Budapest, Debrecen és Szentes kivételével nemigen látok mindenestül a diákok gründolta előadásokat, szóval nem biztos, hogy kell egy újabb skatulya).

A budapesti Vörösmarty Mihály Gimnázium 12. D-jének *Egy ajtó* című előadását Bolgár Kata és Puskás Vera jegyzi rendezőként. Látszik, hogy vicces helyzetgyakorlatnak indult a dolog: mit lehet kezdeni a színpadon egy tokostul berángatott ajtóval? Igen, millió dolgot, és bár az előadás hangos sikert aratott a játszó kortársai körében, én örök elégedetlenként mégis megjegyzem, hogy a lehetőségek számához képest igen keveset mutat meg a produkció. Amúgy a két lány és két fiú bravúros ügyességgel bánik (el) az esetlen, nem mindig engedelmes (és ahogy elnézem, nem is pehelysúlyú) ajtóval, elismerés nekik ezért. Fehérre mázolt arcuk bohócokat sejtet, de a némafilmek korát, a börtöncellák vagy a cirkusz világát is illúziókeltően idézi meg. Az érett pantomimes mozgáskultúra, a pörgős átváltozások, a kibontott poénok közé simán becsúszik néhány olcsó gag is, de hát olykor a játszóknak is pihenni kell, szóval ez is rendben van. Az előadás nyomokban dramaturgiát tartalmaz: ha a csoportnak még volna energiája foglalkozni az értékes előadáskezdeménnyel, akkor érdemes lenne ebbe az irányba tovább indulni. De ha nem, az sem tragédia: a siker így is garantált bármilyen közönség előtt.

A pécsi Müszi 11.c osztálya által bemutatott *Jött egy busz* is sok lehetőséget rejt magában. Herczeg Adrienn rendezése

rengeteg értékkel bír (különösen erős a zenei szövege), de egy külső szem biztosan jót tett volna végső formájának. A kerettörténet mint mindenkor kapaszzkodó és biztonsági szelep az elején még csak-csak elműködget, aztán idővel elfeledkezünk róla, mert a jelenetek erősebbek lesznek, mint ami – elvileg – összefűzi őket. Egy buszon ülünk, az élet buszán (jó, ez leírva kínos), ahol a főszereplőt egy ismeretlen utastárs (netán a kalauz vagy a sofőr?) különböző szituációkba sodorja, illetve amolyan négy keréken gördülő Akáriként terelgeti egyik helyről a másikra. Az előadás zenei rétegét már említettem, de vizuálisan is sikerül emlékezetes pillanatokat szerezni: az okostelefonon chatelést egyszerre lidérces és megmosolyogtató képben örökíti meg. Random jelenetek sorjáznak, köztük az intoleranciáról, a kirekesztésről, a szerelemről, a női versengésről is születik érdekes epizód. A túlgondolt és kidekázott színház sosem jó, a kedvencem itt is a banyatankjával a buszon végigvonuló, cifra káromkodásaival kondenzcsíkot maga után húzó „öregasszony”, aki ok és cél nélkül köpi ki bűzös szavait, jelenete mégis velünk marad.

A kecskeméti Kadások Kadások Dóra rendezte *Left-lovers* című előadásának én egészen biztosan nem vagyok célközönsége. Azt hiszem, a szerelemről, mint sötét veremről beszél ez a sokszereplős, a csoportos és néhány játszót mozgó jeleneteket darabosan váltogató bemutató. Alapvető probléma van a belső arányokkal: a nem zeneértő füleim számára tökéletesen egyforma, mert teljesen jellegtelen és repetitív, bár megengedem, a kortársak számára jelentést hordozó popzenék hosszan, elviselhetetlenül hosszan szólnak. A szerelmi bánat, a csajozás és pasizás gyötrelmei, a kamaszkori bénázás hol találékony, de leginkább közhelyes, felszínes, néhol kifejezetten ízléstelen formában jelenik csak meg. A szakmai beszélgetésen a rendezőtől megtudtuk: nem kell ezt az egészet túlgondolni. Magyarul: nem kell ott nekünk jelentést keresni, ahol az alkotói szándék szerint valójában nincs semmi. Alapvetően tévesnek gondolom a diákokkal végzett munka illetően megközelítést, de hát kinek-kinek lelke rajta. A feltolt hangerő, az ügyetlen koreográfia, a vitatható szöveges megoldások és a megkérdőjelezhető pedagógusi hitvallás ellen minden érzékem berzenkedik.

Aki túl sokat jár színházba, egyre ritkábban találkozik azzal a fajta varázslattal, ami csak az igazán nagy előadások sajátja. Nem jó érzés arra rádöbbedni, hogy a rutin, a kimerültség, a hivatásosokat és struktúrák kívülieket valamiképp egyformán sújtó bemutatókényszer jó esetben is sokszor csak iparosmunkák sorát szüli. Nehéz erről a talajról elrugaszkodni, épp ezért kell különös megbecsüléssel és fokozott figyelemmel fordulni azok felé, akik a csillagok jótékony együttállása révén mégis képesek a magasba repülni. Igen, azért (is) beszélek másról, mert bajban vagyok a budapesti Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnázium 11.b osztályának *Saga* című, Eck Attila rendezte előadásával. Az ok egyszerű: ezzel a fajta minőséggel, kérlelhetetlen ízléssel, következetes színpadi gondolkodással szököévente, ha találkozom, és tapasztalataimat most ne szűkítsük a diákszínjátók mezőnyére. Pedig nincs itt semmi különös, ha kicsit megpiszkáljuk a dolgot, és a végére talán az is kiderül, hogy az egyszerű miben és mitől nagyszerű. A *Saga* a germán-skandináv

mitológia ma (újra?) trendi, mert popkulturális ikonokká alakult hőseit szerepelteti, az ő ismerős vagy kevésbé használt sztorijaikat meséli újra. Az újramondás, a közös mesélés a habarcs ebben a csodálatos építményben, ami valójában a túlélés záloga: az archaikus társadalmaktól meg kellett volna tanulnunk, hogy a történetek újraélése szavak és cselekedetek révén minden közösség masszív pillérét jelenti. Eck Attila és alkotótársai értő szemmel, érzékeny kézzel nyúlnak az emberiség legősibb tudását magában rejtő mítoszokhoz. Regisztrálják bennük az általánost, felismertetik az egyedit, és eközben lazán „átvernek” minket. Mielőtt valaki félreérti: jófajta, ízig-vérig színházi csalás ez, hiszen a hét napra, azaz hét történetre szabdaltnak előadás közepe táján kezd derengeni, hogy Thor, Loki, Odin, Baldur és mások ökonomikusan elmesélt, illetve kevés eszközzel, célirányosan eljátszott sztorijai korántsem a képregényekből, a filmvászonról meg az eladási statisztikákat döntő ponyvaregényekből ismerősek annyira. Dehogy, ez itt a mi életünk, meg a játszóké is persze: ott a család mint origo és kályha, a szülők és gyerekek, esetleg a testvérek korántsem konfliktusmentes élete, a féltékenység, a versengés, a küzdés. És ott van a hiány, a gyász, a veszteség is. Az élmény intenzitását nehezen tudom szavakkal megragadni, de olyan ez az egész, mintha a görög istenek és hőszok történeteit valaki egy

shakespeare-i királydrámába oltotta volna, hogy végül megfűszerezze az egészet egy vérprofin megírt tévésorozat minden erényével. A hipnotikus élő zenéről, a kreatívan újrahasonosított játéktérről, a végig logikus dramaturgiáról, melyek mind a kivételes élmény lényeges építőkövei, nem írok itt részletesebben, viszont a játszókról muszáj mondani néhány szót. Egy fél osztály, tehát kisebb tömeg szerepel az előadásban, ami szinte csábít abba az irányba, hogy néhány főszerep és sok epizodista kényes egyensúlyát szemléljük a színpadon. Ehelyett itt alázatos csoportmunkát látunk, ami jelenetről jelenetre szólókban, párosokban, kisebb csoportokban képes kiteljesedni. Másképp mondva: mindenkinek lesz arca, karaktere, mindenki komfortosan mozog a mitikus térben és időben, mindenki tudja váltogatni az elvont és a konkrét, a szimbolikus és a nagyon is földhözragadt elemeket játékában. Eck Attila előadása mára elveszett, mert elfelejtett tudást jelenít meg érzékletes képekben. Korokon, tereken átívelő ismeret, annak a tudását, hogy az istenek is az emberek leszármazottai és fordítva. Hogy mind egyformák vagyunk. Hogy mind különbözőek vagyunk. Hogy mind rettenetesek vagyunk. Hogy mind csodálatosak vagyunk. Én azért járok színházba, hogy ezzel a felismeréssel szembesüljek.

I. Országos Diákszínházi Fesztivál – kék szekció

– Van remény –

Szemerédi Fanni

Az I. Országos Diákszínházi Fesztivál versenyprogramjának egyik felét végigkövetve elmondható, hogy a témaválasztást és a formai megoldásokat, az előadások nyelvezetét illetően is sokszínű, változatos a kép. Láttuk klasszikus drámai szövegek hagyományos és újragondolt feldolgozását, visszatérést a rítusokhoz, a groteszk eszközeivel kísérletező töredezett történetmesélést – a diákok önálló munkáját, improvizációkra és intim, személyes vallomásokra épülő, megrázó és zavarba ejtő előadást, Az ember tragédiájának gondolatmenetét a Mátix virtuális valóságába oltó „plakátszínházat”, a csapat tagja által írt drámát az álarcok levetéséről és egy felszabadító, humorra és frissességre építő, felerészben improvizációkból álló, s mégis pergő, gördülékeny vándorlósínházat.

A saját szövegek tendenciózusan problémaközpontúak: a virtuális identitás szétbomlása, zaklatás, kirekesztés, nem kívánt terhesség, féltékenység, drogfüggőség, családi konfliktusok – mind humorral, természetességgel, őszinteséggel feldolgozva. De akad olyan csapat is, amely kevésbé személyes, mint inkább lokális és globális problémákat mutat fel. Az alapérzet az, hogy valami probléma van a világban és bennünk. Több előadás központi eleme a problémák megnevezése, felvázolása, ábrázolása, kifejtése. A megoldás keresése és megmutatásának lehetősége, módja azonban előadásonként más és más. Legtöbbször nincs megoldás, marad a kérdés, mint például a szentesiek *Na most akkor...* című produkciójában, ahol az előadás legerősebb szándéka – és a dramaturgia is ezt az ívet építi fel – az egyértelmű ellenpólusok, sztereotípiák felől in-

dulva fokozatosan ezek megkérdőjelezése, a határvonalak elmosása, a kérdések felé haladás. Az Erdős Virág allúzió keretként működik, de míg az előadáskezdő felütés még csak témaadó, addig a záró vers hatalmas kérdőjellel és ugyanakkor felszólítással formálja az előadást. A megoldás lehetőségei iróniával keverednek a *Kányavár* és a *Születésnap* című előadásokban, míg színpadilag hitellessé válnak a *Gondolatébresztők* című előadásban.

Ami minden előadásban és az azokat követő szakmai beszélgetéseken is kiviláglott: a diákok és a tanárok elhivatottsága. Utóbbiakkal beszélgetve láttam bele ebbe a világba, ahol előfordul, hogy egy csapatnak nincs saját próbahelye, és próbáról próbára „szerválni” kell termet. És mindezt a legkisebb önsajnálattal vagy panaszkodás nélkül, szeretettel, tetterővel és tettvágygal, küzdelemmel és küzdeni akarással teszik. A diákok nagyon komolyan veszik a színházcsinálást. Nem csak heti egy alkalommal, hanem akár napi szinten több órát próbálnak, maguk gyártanak maszkokat, bábokat, animációs filmeket az előadásokhoz, a színpadon a feladatukra koncentrálnak, a játékot komolyan véve, a játékörmöt mégsem feledve vannak jelen. És tényleg JELEN vannak. A szakmai beszélgetéseken fény derül a háttérre, a hozzáállásukra: a színházi előadás mögött bújó rengeteg munkára, gondolatra, drukkra, anyaggyűjtésre, nyári tábori próbákra, bakikra, akár személyes nehézségekre. Mindenki nyitott a párbeszédre és a vitára; érvekkel, érzésekkel védve a közös munka kincsét. Ami szintén feltűnő: az egyéni teljesítmények is mindig a csapaton belül értelmeződnek, annak